

Jaarverslag 2023



Inhoud

1 VOORWOORD	2	6 EDUCATIE	15
2 ORGANISATIE	3	6.1 Expeditie Hanze	15
2.1 Doelstelling	3	6.2 Educatief aanbod musea	15
2.2 Bestuur	3	7 MARKETING & COMMUNICATIE.....	16
2.3 Verantwoording.....	4	7.1 Strategische aanpak.....	16
3 COLLECTIE	5	7.2 Samenwerken	16
3.1 Beheer	5	7.3 Merkenstrategie	16
3.2 Behoud	5	7.4 Sterker positioneren van de kernmerken	17
3.3 Aankopen, schenkingen en afstoting.....	6	7.5 Online marketing.....	17
3.4 Bruiklenen	7	8 PUBLIEK.....	18
3.5 Depots	7	8.1 Museum De Waag	18
3.6 Informatievoorziening en kennisdeling	7	8.2 Speelgoedmuseum Deventer	18
4 TENTOONSTELLINGEN	8	8.3 Hanze Experience Oude Mariakerk	19
4.1 Museum De Waag.....	8	9 BEDRIJFSVOERING	19
4.2 Speelgoedmuseum Deventer.....	9	9.1 Huisvesting.....	19
5 ACTIVITEITEN & EVENEMENTEN	10	9.2 ICT.....	20
5.1 Hanzejaar	10	10 PERSONEEL	20
5.2 Historische lezingen.....	12	10.1 Formatie	20
5.3 Open Monumentendag Deventer	12	10.2 Vrijwilligers	20
5.4 #DeventerVerhalen	13	11 Financiën	22
5.5 Historische speurtocht.....	14	11.1 Resultaten	22
5.6 Spelen op de Brink	14	11.2 Toelichting op de cijfers	23
5.7 Het Speelgoedmuseum pakt uit!	14		

1 VOORWOORD

2023

was een absoluut topjaar voor de stichting Deventer Verhaal! Het was een jaar waarin vrijwel alles op zijn plek viel. Binnen en buiten de musea stond het erfgoed van Deventer volop in de belangstelling. De vernieuwing van het Speelgoedmuseum betaalde zich uit met ongedacht hoge bezoekersaantallen. Het Hanzejaar was een fraaie verbinding tussen de overige prestaties die we dit jaar hebben neergezet.

De cijfers spreken voor zich: Bijna 30.000 mensen bezochten Museum De Waag, ruim 52.000 bezoekers kwamen naar het Speelgoedmuseum en meer dan 37.000 gasten lieten zich onderdompelen in de Hanze Experience. Al met al hebben we op deze locaties 147 schoolklassen ontvangen. Verder waren er ruim 4.000 bezoekers op het Middeleeuws Festijn, zo'n 8.000 belangstellenden voor Open Monumentendag en een paar duizend mensen voor activiteiten als de lezingenreeks, de historische speurtocht en excursies als WalkTheH*nze?! In totaal hebben we zo'n 140.000 mensen actief betrokken bij het erfgoed van Deventer.

Dan hebben we het nog niet eens gehad over onze bijzondere aanwinsten (waaronder een heuse Ter Borch!), kostbare schenkingen zoals een schilderij van Aleida Budde, geslaagde restauraties of de succesvolle replica van de valsemuntersketel. Om nog maar te zwijgen over ons brede marketingbereik, mede dankzij de prettige samenwerking met Deventer Marketing. Met al die resultaten zijn we bijzonder ingenomen. Mijn dank gaat uit naar alle medewerkers, vrijwilligers, partners en sponsoren die aan dit grote succes hebben bijgedragen!

Ewout van der Horst, directeur-bestuurder Deventer Verhaal



Middeleeuws Festijn Deventer 2023

2 ORGANISATIE

2.1 Doelstelling

Stichting Deventer Verhaal is een museale organisatie met de brede taak om het erfgoed van Deventer onder de aandacht van het publiek te brengen. Als bewaker van de stedelijke schatkamer beheert en onderhoudt de stichting de historische collecties van Deventer. Op basis van deze collecties presenteert de stichting de lokale geschiedenis en kunstschaten in Museum De Waag. De stedelijke speelgoedcollectie vormt de basis van het Speelgoedmuseum. Met tijdelijke tentoonstellingen, activiteiten, evenementen en pr-campagnes zoeken we steeds de verbinding van inwoners en toeristen met de verhalen van Deventer.

De ambitie van de stichting is om zich door te ontwikkelen tot een brede erfgoedorganisatie die de sleutelpositie vervult bij de presentatie van het Deventer erfgoed. Wij willen aanjager en innovator zijn in het vertellen van typisch Deventer verhalen. Als spin in het web van de lokale erfgoedsector willen we samenwerkingsverbanden smeden en beeldbepalende publieksprojecten initiëren. Niet alleen de eigen museale collectie vormt daarbij de inspiratiebron, maar ook de collecties van andere collectiebeheerders in de stad zoals de Athenaeumbibliotheek, Collectie Overijssel en Archeologie Deventer. Het Speelgoedmuseum ontwikkelt zich geleidelijk tot nationaal boegbeeld van het erfgoed op het gebied van spel en speelgoed.

Voor een vertaling van onze doelstelling in concreet beleid verwijzen wij naar onze meerjarenprogrammering zoals die is opgetekend in onze meerjarenvisie 2021-2024.

2.2 Bestuur

De stichting wordt bestuurd volgens het Raad-van-Toezicht-model waarbij beleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd door de directeur-bestuurder. De leden van de Raad keuren het beleid goed en houden toezicht op de uitvoering daarvan.

De Raad van Toezicht bestaat thans uit vijf leden en heeft in 2023 zeven maal vergaderd. Van de vergaderingen worden notulen bijgehouden. De voltallige raad is onbezoldigd, wat past bij het non-profit karakter van de organisatie. Sinds mei 2020 is Ewout van der Horst directeur-bestuurder van de organisatie.

De benoeming van een lid van de Raad van Toezicht geldt voor een periode van vier jaar met mogelijkheid tot verlenging voor nog een periode van vier jaar. Vacatures binnen de Raad van Toezicht worden openbaar gemaakt. In 2023 werden middels een openbare sollicitatieprocedure twee nieuwe leden aangetrokken.

Samenstelling Raad van Toezicht

Naam	Rol	Aangetreden	Uitgetreden
Dhr. J.C. (Hans) Gerritsen	Voorzitter	1-8-2017	
Dhr. J.B.M. (Hans) Heilen	Penningmeester	1-5-2020	
Dhr. C.E. (Chris) Dutilh	Algemeen lid	1-5-2020	
Mw. F. (Frederiek) Rikken-Rengers	Algemeen lid	12-5-2023	
Dhr. Ö. (Ömer) Kaya	Algemeen lid	12-5-2023	
Dhr. J.R.M. (Hans) Magdelijns	Voorzitter	1-8-2015	12-5-2023
Mw. C. (Caroline) Koldewij-Verhoeven	Secretaris	1-8-2015	12-5-2023

Nevenfuncties

- *Hans Gerritsen*: Voorzitter SONT (Streektaalorganisaties in het Nedersaksisch Taalgebied), voorzitter Collectie Overijssel, redactiesecretaris Stad en Ambt.
- *Hans Heilen*: Eigenaar Heilen Advies BV.
- *Chris Dutilh*: Museumdocent Verzetsmuseum Amsterdam.
- *Ömer Kaya*: Werkzaam als manager bedrijfsvoering PO-Raad en VO-raad. Geen nevenfuncties.

- *Frederiek Rikken- Rengers*: Werkzaam als Adjunct-directeur Legal & ESG, Meilink Beheer BV, Borculo. Geen nevenfuncties.
- *Ewout van der Horst*: Bestuurslid Vereniging voor Landbouw-geschiedenis, lid 4 mei comité Deventer.

2.3 Verantwoording

Governance Code Cultuur

Stichting Deventer Verhaal onderschrijft de [Governance Code Cultuur](#) waarin richtlijnen voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector zijn vastgelegd. Deze richtlijnen zijn door de stichting gebruikt bij het opstellen van het directiereglement en het huishoudelijk reglement voor de Raad van Toezicht.

Ethische Code voor Musea

De [Ethische Code voor Musea](#) is de basis voor de beroepsethiek van de museale sector in Nederland. De code dient als houvast bij ethische kwesties en is een middel tot zelfregulering. De stichting Deventer Verhaal onderschrijft de code en handelt hiernaar.

Code Diversiteit & Inclusie

De [Code Diversiteit & Inclusie](#) is een gedragscode van de Nederlandse cultuursector ten aanzien van diversiteit en inclusie. De code is een instrument voor zelfregulering. Het doel van de code is dat de culturele en creatieve sector de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Een basisvereiste is dat de sector gelijkwaardig toegankelijk is voor iedereen: Als maker, producent, werkende en publiek. Stichting Deventer Verhaal past de code met name toe op het gebied van programmering en personeelsbeleid.

Fair Practice Code

De [Fair Practice Code](#) is bedoeld als instrument voor verantwoord en eerlijk ondernemerschap in de cultuursector. Stichting Deventer Verhaal handelt naar deze code door een fair beloningsbeleid, een transparante

bedrijfsvoering en door waarden als duurzaamheid en diversiteit daadwerkelijk in praktijk te brengen.

Museumregister

De voormalige gemeentemusea in Deventer zijn sinds het jaar 2001 geaccrediteerd bij het Nederlands Museumregister. Met de oprichting van de stichting Deventer Verhaal in 2014 is deze registratie van de gemeente overgegaan op de huidige stichting.



Open Monumentendag Deventer 2023

3 COLLECTIE

3.1 Beheer

De vijf deelcollecties in beheer bij de stichting Deventer Verhaal zijn geregistreerd in het online collectiemanagementsysteem *Axiell Collections Cloud Service*. Dit maakt het zoeken in de museumcollectie eenvoudig. Men kan o.a. op titel, maker of inventarisnummer zoeken in de collectie, maar ook op specifieke termen. Gebruikers geven in sommige gevallen ook een waardevolle terugkoppeling op de door hen geraadpleegde collectiestukken.

In 2023 werden de nieuwe aanwinsten gefotografeerd en geregistreerd in de online collectiedatabase, die voor publiek ontsloten is via de websites deventerverhaal.nl, museumdewaag.nl en hetspeelgoedmuseum.nl.

3.2 Behoud

Passieve conservering

In het depot vonden reguliere schoonmaakrondes plaats waarbij gecontroleerd werd op ongedierte. Ook wordt de relatieve luchtvochtigheid (RV) en temperatuur in de musea en depotlocaties geregistreerd en geanalyseerd. Wekelijks werd in beide musea een ronde gemaakt om de tentoongestelde collectiestukken op conditie na te lopen en stofvrij te houden. De klimaatvitrines in het Speelgoedmuseum zijn waar nodig in staat om de waarden op niveau te krijgen en te houden.

Binnenklimaat Waag

De actieve klimatisering in de Waag verloopt in grote lijnen naar wens. Wel blijft het energieverbruik van de klimaatinstallatie een punt van zorg. De gemeente Deventer heeft de Waag aangemerkt als vastgoedobject waarvoor in de komende jaren een verduurzamingslag dient te worden gerealiseerd.

In 2023 heeft men aangegeven een verkenningstraject voor verbeterpunten uit te voeren.

Behandelingen

In 2023 werden bij Ruvoma in Montfoort in verschillende rondes objecten behandeld waarbij verdenking op ongedierte bestond. Deze objecten werden langdurig zuurstofarm gemaakt. Na een maand is het ongedierte onschadelijk en zijn de objecten vrij om naar het hoofddepot te worden verhuisd.

Klimaatlijsten

Een viertal schilderijen uit de collectie Knecht-Drenth (KD2003-18¹, KD2003-46, KD2003-55, KD2003-155) werd in 2023 voorzien van een klimaatlijst. Deze lijst voorziet het schilderij van een stabielere klimaatverloop. Met name de oudere schilderijen zijn gebaat bij een geleidelijk verloop. De klimaatlijst helpt schommelingen in luchtvochtigheid rond de drager te reduceren waarmee risico op mechanische schade beperkt wordt.

Stadhuiscollectie

De Deventer stadhuiscollectie valt formeel onder het beheer van Deventer Verhaal. Er is regelmatig afstemming met het team Facilitaire Zaken van de gemeente Deventer over wat er speelt rondom behouds zaken en verantwoordelijkheden. In 2023 is de jaarlijkse conditiebepaling voor deze stukken uitgevoerd door Helicon Conservation Support. Er blijven aandachtspunten bestaan.

De Magistraat van Gerard ter Borch (II) uit 1667 is standaard onderdeel van de monitoractie waarbij gelet wordt op eventuele veranderende conditie, risico's en schade. Alle bevindingen uit deze ronde worden gerapporteerd. Deventer verhaal heeft aangegeven dat dit oude topstuk zeer kwetsbaar is en daarom speciale zorg en aandacht vereist. De huidige verblijfplaats, hoe authentiek ook, kent geen museaal binnenklimaat.

¹ *Inventarisnummers collectiedatabase*

Actieve conservering

Dankzij het budget voor restauraties werden in 2023 een aantal objecten hersteld van oude schade of vervuilde vernis:

- Pijpaarde beeldje van Maria met kind (H2008-66), door K. Witteveen
- Een 16e-eeuws Italiaans glas (H2006-205), door K. Witteveen
- Schilderij van C.F. Daubigny (H2004-40), door De Manenstegell

Dankzij middelen uit het Breenbergh Fonds werd een aantal prenten van Breenbergh gerestaureerd bij Van Waarde Polygon in Beekbergen: *Waterval nabij de brug Ponte Della Trave, Herberg nabij Prima Porta, Ruïnes van de stadsmuren van Rome, Ruïnes van de San Lorenzo Vecchio bij Bolsena, Caldarium van de thermen van Diocletianus en De thermen van Caracalla (H2023-1 t/m 6).*

Bij Restaura zijn een aantal archeologische objecten gerestaureerd.

Uit de speelgoedcollectie werd een flipposcoop (S1985-131) van oude beschadigingen hersteld door Van Waarde Polygon.

Een nieuwe Ter Borch

Bijzonder was dat in 2023 Museum De Waag vanuit de reserve museum-aankopen een mansportret van de hand van Gerard ter Borch (II) kon kopen (foto pag. 7). Het schilderij op koper toont waarschijnlijk een jonge Joan van Suchtelen anno 1659. De Magistraat van 1667 (Gerard ter Borch II) toont hem als vierde persoon van rechts. Dit portret is het vroegste werk van deze meester in de Deventer collectie.

3.3 Aankopen, schenkingen en afstoting

Aankopen

- Portret van een jongeheer, vermoedelijk Joan van Suchtelen, Gerard ter Borch (II) (kader boven en foto pag. 7)).

- Op een veiling in Nederland werd een gewassen tekening van de Waltoren te Deventer gekocht. Het werk wordt toegeschreven aan de schilder Adrianus Eversen.
- Van een particuliere aanbieder is een collectie archeologische vondsten uit de IJssel bij Deventer aangekocht.

Er zijn in 2023 geen aankopen gedaan ten behoeve van de speelgoedcollectie. Aankopen ten behoeve van de collectie Knecht-Drenth zijn doorgeschoven naar 2024 in aanloop naar de expositie in de Bergkerk.

Schenkingen

Dankzij schenkingen zijn in 2023 de volgende stukken toegevoegd aan de Deventer collectie:

- Een dame in rode mantel in een interieur, door Aleida Budde, ca. 1830
- Herdenkingsschaaltje Deventer Bevrijd 1945
- Davo haardenfabriek, reclameobject
- Landschap door L. Rothmans, 2022
- Clichés van TDV voor druk aandelenuitgifte, via Ardagh Deventer
- Aanzichten van het gebouw Panta Rhei div. kunstenaars o.a. Wapke Feenstra t.b.v. topografische atlas

Schenkingen ten behoeve van de speelgoedcollectie:

- Speelgoedmuseum Mechelen heeft in 2023 een deel van haar collectie afgestoten. Het Speelgoedmuseum heeft hieruit 24 objecten aangenomen, met name uit de periode na 1970, ter aanvulling van lacunes. Enkele items uit deze overgenomen collectie zijn GI Joe actiefiguren en accessoires, een Atari spelcomputer met diverse spellen en vroege Lego uit de jaren '60.
- Barbie (Midge) in originele koffer met bijbehorende accessoires.
- Zelfgemaakt passertje met de inscriptie *Kamp Tamakan* op het handvat en op de keerzijde een naam, gedeeltelijk leesbaar als "Rinus van...", gevolgd door "12 jaar". Dit gevangenenkamp werd door de Japanners gebouwd voor de aanleg van de Birma-spoorlijn door dwangarbeiders.
- Een drietal poppenmeubels van het merk Ado.

Afstoting

Er is in 2023 geen collectie afgestoten.

3.4 Bruiklenen

Ten behoeve van diverse tentoonstellingen in Museum De Waag is gebruik gemaakt van bruiklenen van:

Provinciaal Depot Bodemvondsten Overijssel; Athenaeumbibliotheek Deventer; Collectie Overijssel; Gotlandmuseum Visby Zweden; Universiteitsmuseum Groningen; Archaeological Research Collection Tallinn University, Estland; Hansestadt Lübeck, Fachbereich Kultur und Bildung–Bereich Archäologie und Denkmalpflege Lübeck; Nationaal Museum van Wereldculturen Gemeente Kampen; Erfgoedhuis Eindhoven en een drietal particuliere bruikleengevers.

Uitgaande bruiklenen Museum De Waag t.b.v.:

- Rijksmuseum voor Oudheden Leiden: *Het jaar 1000*
- Stedelijk Museum Zutphen: *De hertog en de Hanze, Zutphen in de late Middeleeuwen*
- Museum Geert Groote Huis: *Geert Groote en de kloof*
- Archeologie Deventer: *presentatie in het Stadskantoor*

Het Speelgoedmuseum maakte in 2023 gebruik van de volgende bruiklenen:

- Mobaco bouwwerk uit een particuliere verzameling
- Diverse jaren '80 speelgoedstukken uit een particuliere verzameling

Uitgaande bruiklenen Speelgoedmuseum t.b.v.:

- Het Markiezenhof, Bergen Op Zoom: Tric Trac of backgammon uit de 18^e eeuw
- Stedelijk Museum Kampen: Dominospel, ABC legdoos, een dichtbundeltje en een drietal kinderboeken
- Museum Villa Mondriaan, Winterswijk: Kinderprent *Het paradijs verloren* door Mondriaan sr.

3.5 Depots

Er zijn twee depots in gebruik; één daarvan is het hoofddepot. Het andere bevat hoofdzakelijk bouwornamenten en minder kwetsbare stukken. Een deel daarvan dient als opslag voor bijvoorbeeld vitrines. Deventer Verhaal heeft ook in 2023 zo veel mogelijk geprobeerd te comprimeren om ruimte efficiënt te benutten.

3.6 Informatievoorziening en kennisdeling

Museum De Waag heeft middels fotomateriaal en gegevens van collectiestukken kunnen bijdragen aan een aantal publicaties of documentaires:

- *Ter Bruggen, dall' Olanda all'Italia, sull' orme di Caravaggio*, tentoonstelling-publicatie Gallerie Estensi, Modena, Italië
- *Fushigi Hakken*, Vermeer en Van Meegeren, Japanse televisie juni 2023



Portret van een jonge heer, vermoedelijk Joannes van Suchtelen, Gerard ter Borch (II)

4 TENTOONSTELLINGEN

4.1 Museum De Waag

#DeventerVerhalen | 15 december 22 - 14 mei 23

Tot mei 2023 kon men op de begane grond van Museum De Waag de tentoonstelling **#DeventerVerhalen** bezoeken. In deze tentoonstelling werden bijzondere en intrigerende verhalen, objecten en foto's gepresenteerd die door, voor en over Deventenaren waren gemaakt. De verhalen die in De Waag werden verteld waren zeer divers en tegelijkertijd typerend voor heel Deventer omdat ze de identiteit van de stad weerspiegelden. De tentoonstelling vormde een verbindende schakel tussen het culturele en het sociale domein en was onderdeel van het gelijknamige en doorlopende lokale verhalenproject dat in 2021 is geïnitieerd door Deventer Verhaal en Bibliotheek Deventer.

Diorama van Gerrit Schouten | 23 maart - oktober 23

Op de eerste etage van Museum De Waag werd stilgestaan bij de kijkkast van Gerrit Schouten. De collectie van Museum De Waag bevat een oud diorama waarvan recentelijk werd vastgesteld dat het toegeschreven kan worden aan de 19e-eeuwse Surinaamse kunstenaar Gerrit Schouten. De voorstellingen in de kast gaven een inkijkje in het leven van tot slaaf gemaakten en de inheemse bevolking van Suriname. Vermoedelijk heeft Deventenaar Johan Hendrik George Jordens (1818-1864) de kast uit Suriname meegenomen na zijn dienstitijd bij de marine. Het diorama vormde een aanknopingspunt om een minitentoonstelling over het slavernijverleden van Deventer te maken. Recent kwam ook de naam van Lugard naar voren. Deze



Hanzetentoonstelling Museum De Waag

Deventer ondernemersfamilie woonde in Suriname (Paramaribo) en had mogelijk ook contact met Schouten.

Hanzestad Deventer: Handelen in Europa | 27 mei 23 - 14 januari 24

Deventer Verhaal droeg bij aan het Hanzejaar met onder meer een tentoonstelling in Museum De Waag over de internationale, middeleeuwse handelsroutes. Handel en de Hanze is moeilijk te vatten in voorwerpen omdat veel handelswaar vergankelijk was.

In deze tentoonstelling werden de handelscontacten tussen Deventer en zeven andere handelssteden zichtbaar gemaakt aan de hand van ogenschijnlijk eenvoudige of onopvallende voorwerpen. Internationale

bruiklenen, uit onder andere Tallinn en Lübeck, toonden de reikwijdte van de handelsbetrekkingen van Deventer. Vragen als: "Bestond er een Noord-Europese Hanzecultuur?" en "Wat was de positie van Deventer binnen dit handelsnetwerk?" stonden centraal.

Deventer Topstukken & Deventer Geschiedenis | doorlopend te zien

In de semipermanente tentoonstellingen op respectievelijk de eerste en tweede etage wordt de rijke collectie van Deventer getoond. Op de eerste etage zijn de topstukken van landelijke en internationale bekendheid uit onze eigen collectie te zien zoals stukken van beroemde 17e-eeuwse meesters als Gerard ter Borch, Hendrick ter

Bruggen en Bartholomeus Breenbergh. Uit latere tijd zijn er werken van Cornelis Springer en de in Deventer geboren meestervervalser Han van Meegeren te bewonderen.

Op de tweede etage, in een vaste opstelling, toont Museum De Waag een overzicht van de Deventer geschiedenis in vogelvlucht. Hier komen de ontstaansgeschiedenis van de stad, de Hanzeperiode met zijn handel en

markten, maar ook de nijverheden van zilversmeden en de befaamde koekbakkers aan bod.

Een nieuwe Ter Borch | vanaf 6 oktober 23

Op de eerste verdieping van Museum De Waag werd de nieuwste Ter Borch gepresenteerd: Het portret van de hand van Gerard ter Borch (II) uit ca. 1658-1659 is het vroegste werk van de schilder in de Deventer collectie (zie ook par. 3.3). Het werk vertoont sterke gelijkenis met de figuur van Joan van Suchtelen die in 1667 werd afgebeeld op De Magistraat. In de kleine tentoonstelling werd stilgestaan bij de rol van de Van Suchtelens in het stedelijk bestuur, maar ook werd de relatie tot andere schilderijen, veelal portretten van Ter Borchs hand, belicht. De feestelijke onthulling vond plaats op vrijdag 6 oktober 2023.

4.2 Speelgoedmuseum Deventer

Max Verstappen: Master of Puppets | 2 oktober 22 - 16 april 23

Poppenmaker- en speler Max Verstappen, bekend van nostalgische kinderseries als *Otje* en *Ibbeltje* en zijn eigen theateervoorstellingen, was vanaf oktober 2022 gast van het Speelgoedmuseum. In de expositie *Max Verstappen: Master of Puppets* werd zijn leven en het bijzondere ambacht als poppenmaker en -speler uitgelicht. Zo werd er aandacht geschonken aan Verstappens vroegste poppen die hij als kind maakte tot aan de hedendaagse poppen die hij maakt voor musicals en theateervoorstellingen. Verstappen werkt als regisseur, schrijver en producent van diverse tv- en theaterproducties. In zijn leven heeft al hij meer dan honderd poppen gemaakt. Zo stond hij aan de wieg van de poppen uit de Annie M.G. Schmidt-series *Otje* en *Ibbeltje*, maar ook van Raaf uit het programma *Huisje Boompje Beestje* van SchoolTV. Met zijn poppen reist Max door het hele land. “Voor kinderen zijn het echte wezens. Hun fantasie is namelijk zo rijk dat zij moeiteloos van alles waarnemen wat ik niet eens laat zien. Elke voorstelling is daarom ook voor mijzelf nog steeds een betoverende belevenis.” vertelt Verstappen.

Spelen in de jaren '80 | 30 april 23 - 5 november 23

De tentoonstelling *Spelen in de jaren '80* was de eerste in een reeks tentoonstellingen over specifieke decennia, gericht op de belangrijkste gebeurtenissen uit de jaren '80 en specifiek gericht op de jeugdijaren en het speelgoed in dit kleurrijke decennium. Het uitgangspunt was om de aandacht te verleggen van vaak klassiek speelgoed naar speelgoed uit de jeugdijaren van veel ouders van vandaag de dag. Het gevoel van nostalgie werd afgewisseld met interessante wetenswaardigheden en soms onbekende verbanden tussen spel en gebeurtenissen.



Spelen in de jaren '80 in het Speelgoedmuseum

Winter wonderland | 17 november 23 - 29 februari 24

In de gastenkamer werd vanaf het najaar van 2023 aandacht besteed aan winterse tradities, zoals Sinterklaas, Sint-Maarten en Kerst. Zowel bekende als minder bekende feesten en tradities kwamen aan bod. De tentoonstelling werd opgefleurd door speelgoedstukken zoals schaatsen, prenten en andere winterse objecten, waardoor een gezellige en warme sfeer ontstond. Oud archiefmateriaal met winterse taferelen werd geprojecteerd op de beamer.

Naast buitenspelen is de winter natuurlijk ook de periode van binnenspelen. Mobaco, het Nederlandse constructiespeelgoed, werd met name rond de wintermaanden verkocht, tot in de jaren 50. Een groot kasteel, in bruikleen gegeven door een Mobaco verzamelaar, was het pronkstuk van dit onderwerp.



Replica van de valsemuntersketel

5 ACTIVITEITEN & EVENEMENTEN

5.1 Hanzejaar

Tijdens het Hanzejaar 2023 heeft erfgoedorganisatie Deventer Verhaal het voortouw genomen bij de cultuurhistorische programmering in Deventer. Het begon in het voorjaar met de opening van de Hanze Experience in de Mariakerk en een grandioos Middeleeuws Festijn op de Worp, en eindigde in december met de onthulling van een replica van de valsemuntersketel in Museum De Waag, gekoppeld aan de goed bezochte tentoonstelling *Hanzestad Deventer: Handelen in Europa*.

Hanze Experience

De belangrijkste bijdrage van Deventer Verhaal aan het Hanzejaar bestond uit de Hanze Experience in de Oude Mariakerk. Op het moment dat NV Bergkwartier de kerk ter beschikking stelde voor de duur van het themajaar, was het duidelijk dat hier fantastische mogelijkheden lagen voor een breed toegankelijk multimediaal spektakel. In de persoon van videokunstenares Elise van der Linden werd een uitermate geschikte artistiek kartrekker voor dit project gevonden. Al gauw kwam dichteres/singer-songwriter Johanneke ter Stege het team versterken, aangevuld met sounddesigner Olger Star.

De bedoeling van Deventer Verhaal was om de oeroude geschiedenis van Deventer als Hanzestad op een eigentijdse manier tot leven te wekken. De organisatie voorzag de kunstenaars van verhalen, sfeerbeelden en afbeeldingen van objecten uit dit verre verleden. De kunstenaars hebben op basis van deze input een visuele, poëtische en muzikale verbeelding gemaakt en daarmee een ware belevenis gecreëerd. Meer dan een impressie van het oeroude Deventer kreeg de ruim 20 minuten durende experience het karakter van een ode aan de vergankelijke wereld waarin wij leven.

In het voor- en najaar was de Mariakerk twee dagen per week geopend en in de zomermaanden zes dagen. Tijdens openingstijden startte de experience elk half uur opnieuw. Mensen waren daarbij vrij om in en uit te lopen.

De belangstelling overtrof alle verwachtingen. Van half april tot en met eind december trok de Hanze Experience maar liefst 37.203 bezoekers.

Hanze Podwalk

In het kader van de Hanze Experience werd door stadsarcheoloog Bart Vermeulen i.s.m. Johanneke ter Stege een *Hanze podwalk* ontwikkeld. De route startte bij de Oude Mariakerk en leidde via de IJsselkade en het Grote Kerkhof richting de Brink. Op verschillende locaties bevonden zich luisterpunten waar men door een qr-code te scannen verhalen kon oproepen over wat zich daar in de Hanzetijd heeft afgespeeld. De Hanze podwalk bood een ideale verdieping voor de meer inhoudelijk geïnteresseerde bezoeker.

Expeditie Hanze

Het educatieve onderdeel *Expeditie Hanze* was het meest complexe en leerzame onderdeel van ons aandeel in het Hanzejaar. Gezien het belang van dit thema binnen het examenpakket van HAVO- en VWO-leerlingen zijn we samen met de erfgoedpartners in de stad om tafel gegaan om tot een gezamenlijk lespakket komen. Met veel overleg en hulp van deskundigen is uiteindelijk een voordracht en fraai aanbod in elkaar getimmerd. Leerlingen gingen daadwerkelijk op excursie in Deventer om verschillende aspecten van de middeleeuwen te ontdekken (zie hiervoor ook hoofdstuk 6).

Middeleeuws Festijn Deventer

Hoe was het eigenlijk om in de middeleeuwen te leven? Op het Middeleeuws Festijn Deventer werd die vraag ruim beantwoord. Op zaterdag 22 april 2023 was het hele gezin welkom voor een speelse kennismaking met de Hanzetijd. Het Worpplantsoen, het oudste plantsoen van Nederland, stond geheel in het teken van de middeleeuwen.

Op het festival kon je genieten van muziek, theater en workshops. Ook kon je middeleeuwse spellen spelen en ontdekken hoe men in de middeleeuwen leefde of wat er dagelijks aan eten op het bord lag. Zelfs een heus Vikingschip meerde in Deventer aan. Het festival werd afgesloten met een opvoering van een heuse middeleeuwse veldslag waarin bezoekers zagen hoe o.a. ridders,

boogschutters en kanonnières de strijd om het Worpplantsoen aangingen. Het Middeleeuws Festijn in Deventer heeft ruim 4.000 bezoekers getrokken.

WalkTheH*nze?!

Op 14 oktober 2023 stond Hanzestad Deventer in het teken van 24 uur Hanze. Speciaal voor dit evenement organiseerde Deventer Verhaal *WalkTheH*nze?!* een spannende avondwandeling door de binnenstad van Deventer. Gewapend met een zaklamp kon je samen met een gids instappen in het verhaal van middeleeuws Deventer. *WalkTheH*nze?!* was dé aanrader voor elke liefhebber van pure geschiedenis en sfeervolle stadswandelingen.

Onthulling replica koperen ketel

Als klapstuk van het Hanzejaar presenteerde Deventer Verhaal begin december een replica van de beroemde valsemuntersketel uit 1434. Hierin is de muntmeester van Batenburg terechtgesteld voor het vervalsen van geld. Het koperlagersgilde uit Den Bosch maakte met veel toewijding de originele



Hanze Experience in de Oude Mariakerk

ketel vakkundig na inclusief gaten van kogels en bomscherven. Op 1 december vond de feestelijke onthulling plaats. In het voorjaar van 2024 komt de ketel weer aan de zijgevel van De Waag te hangen.

5.2 Historische lezingen

In 2023 is een nieuwe historische lezingenreeks georganiseerd onder de noemer *Deventer Erfgoed*: een samenwerking tussen erfgoedpartners Museum Geert Groote Huis, Archeologie Deventer, Athenaeumbibliotheek, Ety Hillesum Centrum, Architectuurcentrum Rondeel en Deventer Verhaal.

Elke partner verzorgde een of twee lezingen onder coördinatie van Deventer Verhaal. De lezingen vonden maandelijks plaats op verschillende locaties in de stad. De geschiedenis van Deventer stond hierin centraal, vaak werd aangehaakt op een actueel thema.

Overzicht lezingen 2023

23-03-2023	<i>De Hanze in Deventer</i> , Anne van Geuns en Ben Schröder
20-04-2023	<i>Geert Groote in de Hanzetijd</i> , Mink de Vries
10-05-2023	<i>Rumphius en de Indische flora</i> , Norbert Peeters
25-05-2023	<i>Archeologie van de Hanze</i> , Bart Vermeulen en Marieke van der Wal
19-10-2023	<i>Deventer vestingwerken</i> , Bart Vermeulen en Emile Mittendorff
26-10-2023	<i>Persoonlijke getuigenis Geert Groote</i> , Fokkelien von Meyenfeldt
09-11-2023	<i>Lezing en herdenking over de Kristallnacht</i> , Lex Rutgers
23-11-2023	<i>Interactieve lezing over boekcultuur Nederlands-Indië</i> , Eline Kortekaas
14-12-2023	<i>Lezing over de beroemde valsemuntersketel</i> , Anne van Geuns

5.3 Open Monumentendag Deventer

In opdracht van de gemeente organiseert Deventer Verhaal elk jaar Open Monumentendag Deventer. In 2023 heeft Deventer Verhaal in het tweede weekend van september weer een veelzijdig en interessant programma neergezet. De 37e editie van Open Monumentendag heeft in Deventer en haar omliggende dorpen zeker 8.500 bezoekers getrokken. Het warme weer weerhield de vele duizenden bezoekers er niet van om de 50 gratis opengestelde monumenten in Deventer te bewonderen.

Open Monumentendag was met haar gebruikelijke vlaggen en marktkramen zichtbaar in het hart van de binnenstad, maar ook online via openmonumentendagdeventer.nl. Bij de organisatie waren vele vrijwilligers en partners betrokken zoals monumenteigenaren (horeca, particuliere winkeleigenaren, MKB) monumentbeheerders en –bewoners en verschillende erfgoed- en cultuurinstellingen.

Het weekend stond, naast de klassieke openstellingen, bol van de activiteiten: Op vrijdag vond de opening plaats in MIMIK. Tijdens het weekend kon men o.a. de kunstinstallatie van Em'kal Eyongakpa in het Senzoragebouw bekijken, op straat genieten van voorbijtrekkende koren en vocale ensembles tijdens het Korenlint, en de Route van Goud speurtocht afleggen. Stichting Vogeleiland organiseerde rondleidingen en muzikale optredens en SIED stelde bijzondere locaties open in en om station Deventer. Bezoekers konden met een treintje meerijden tussen het station en MIMIK en daar een documentaire bekijken over het station.

TAMTAM objektentheater gaf voorstellingen in De Drie Haringen. Naast de openstelling van het gerenoveerde pand Die Lantscroene en de begane grond van het oudste stenen woonhuis schreef NV Bergkwartier een fotowedstrijd uit en gaf fotograaf Bart Ros tips. Dit jaar was de randprogrammering weer compleet met de terugkomst van de klassieke schepen aan de Wellekade.



Klassieke schepen op de IJssel tijdens Open Monumentendag Deventer

Sprekende monumenten

Vanwege het thema rondom immaterieel erfgoed en verhalende kant van de monumenten, heeft de organisatie een koppeling tot stand gebracht met het project *#DeventerVerhalen*. Er werden vijftien verhalen of podcasts gemaakt over monumenten in Deventer.

Nacht van Goud

Op zaterdagavond had Open Monumentendag, traditiegetrouw, een gouden randje, ditmaal op zes wat grotere locaties in de binnenstad: In de Broederenkerk, Grote Synagoge, het logegebouw van de Vrijmetselaars, het Penninckshuis, De Hip en de Lebuinuskkerk genoten honderden liefhebbers van exclusieve voorstellingen met dans, verhalen, muziek en theater.

Klassendag

Aan het educatieprogramma *klassendag* hebben 24 klassen met ruim 600 leerlingen deelgenomen. Dit programma werd gratis aangeboden aan het onderwijs en werd mogelijk gemaakt door Athenaeumbibliotheek, de Broederenkerk, de Heilige Lebuinus Parochie, Kunstenlab, Museum Averlo-Frieswijk-Schalkhaar, Museum De Waag, Museum EICAS, Museum Geert Groote Huis, Burgerweeshuis en de klassieke schepen.

5.4 #DeventerVerhalen

Samen verhalen (leren) maken en deze verhalen met elkaar delen. Daar draait het verhalenproject *#DeventerVerhalen* om. Deventer Verhaal heeft in 2021 het initiatief genomen voor dit project. Hiermee probeert zij een brug te slaan tussen de cultuursector en het sociale domein en streeft het een participerende, inclusieve samenleving na, waarbij bij het werven van deelnemers aandacht is voor spreiding over de gemeente, diversiteit in achtergrond, leeftijd en gender.

In 2021 is een pilot gedraaid met een tiental enthousiastelingen die lhbt+ers interviewden in het kader van 50 jaar COC Deventer. Vervolgens is in de winterperiode 2021-2022 een eerste algemene cursus verhalen verzamelen aangeboden, met hieraan gekoppeld een specialisatiecursus schrijven en podcast. Deze opzet is in de winterperiode van 2022-2023 voor een vergelijkbaar aantal mensen herhaald, waarbij als extra specialisatiecursussen film en fotografie zijn aangeboden.

In 2023 kwam het accent voor de verhalenverzamelaars te liggen op persoonlijke getuigenissen bij Deventer monumenten. Het thema van Open Monumentendag was immaterieel erfgoed. Dat maakte een koppeling tussen stenen en verhalen mogelijk. Tijdens het goedbezochte weekend waren de verzamelde verhalen via een qr-code bij de panden op te vragen vanaf de website www.deventerverhalen.nl.

Er zijn tot dusver zo'n 75 interviews gepresenteerd op de website, bezocht door gemiddeld 1.000 mensen per maand. Daarnaast is er een tentoon-

stelling in Museum De Waag gerealiseerd. De bibliotheek nam het initiatief om de menselijke ontmoeting, die ook bij het interviewen centraal staat, door te vertalen naar een informele vorm. In de fraaie setting van de bibliotheek aan de Stromarkt zijn zodoende in 2023 met succes vijf verhalencafés georganiseerd.

Door intensief samen te blijven werken met de Bibliotheek bouwen we verder aan een community van verhalenverzamelaars. Een groep van zo'n twintig vrijwilligers heeft de smaak van het interviewen dusdanig te pakken gekregen dat ze onder de paraplu van Deventer Verhaal verhalen maakt en hiermee wil doorgaan.

Door ervaring van de afgelopen twee jaar geloven we ten volle dat er behoefte is aan dit project. In het komende jaar werken we nog meer aan de verbinding tussen de verhalenverzamelaars, door structurele bijeenkomsten in de vorm ontmoetingen in de bibliotheek en wijken van Deventer. Op die manier vergroten we de groep verhalenverzamelaars, krijgen we een unieke combinatie van verschillende verhalen en zijn we op meer plekken in de gemeente Deventer te zien.

5.5 Historische speurtocht

De historische speurtocht Deventer (voorheen *opa-en-oma-dag*) vond plaats op zondag 25 juni 2023, de dag waarop de bijzondere band tussen (groot) ouders en (klein)kinderen centraal staat door middel van een speurtocht naar het verleden in de binnenstad van Deventer. Op deze zeer zonnige dag stond het Noordenbergkwartier centraal. Startpunt was de Fermerie, eindpunt was SIED aan het Klooster. Er waren 81 deelnemers waarvan 43 kinderen.



#DeventerVerhalen vrijwilligers in actie

5.6 Spelen op de Brink

Ook in 2023 kon de jeugd in het voorjaar en de zomer (bijna) iedere woensdag- en zondagmiddag spelen op de Brink. Kinderen konden spelen met zowel oudhollands als modern speelgoed zoals hoge bi's, hoepels, vliegende Hollanders en nog veel meer. Deventer Verhaal draagt jaarlijks financieel bij aan Spelen op de Brink.

5.7 Het Speelgoedmuseum pakt uit!

Aan het einde van het jaar werd met diverse activiteiten en presentjes voor jong en oud uitgedelikt in het Speelgoedmuseum. Dit als dank en waardering voor alle bezoekers die we dit jaar hebben mogen ontvangen! Zo kregen tijdens Sint Maarten alle kinderen een traktatie en werden verschillende (knutsel)activiteiten voor de jonge bezoekers georganiseerd zoals bijvoorbeeld foekepotjes maken in het kader van de winter-tentoonstelling.

Rondom Sinterklaas konden kinderen een schoentje knutselen en zetten, werd er een Sinterklaasspeurtocht georganiseerd en vond aansluitend de Sinterklaasactie *Raad & Win!* plaats, waarbij kinderen konden raden hoeveel pepernoten in een pot zaten. De winnaar werd op 5 december via social media bekend gemaakt en ontving een leuke prijs van het Speelgoedmuseum!

In week 50 werd de 50.000ste bezoeker in het Speelgoedmuseum verwacht. Daarom werd in (feest)week 50 volledig uitgedelikt in het Speelgoedmuseum: Allereerst ontving de 50.000ste bezoeker een leuke prijs! Verder kregen alle bezoekers tijdens die week een presentje, was er op 16 december een poppentheatervoorstelling met mascotte Brinkie en konden kinderen kersthangers knutselen. Tenslotte was er nog de kerstwensenactie waarbij alle kinderen een wens voor iemand anders bij de kerstwensendoos konden achterlaten. Ook vond nogmaals een Raad & Win-actie plaats waarbij je moest raden hoeveel items er in een pot zaten. De winnaar ontving een waardebon van spellenwinkel Koning Willem in Deventer.

6 EDUCATIE

6.1 Expeditie Hanze

Het jaar 2023 was een ode aan de Hanze. Samen met erfgoedpartners in de stad bood erfgoedorganisatie Deventer Verhaal leerlingen van het basis- en voorgezet onderwijs dé ultieme mogelijkheid om zich onder te dompelen in de tijd van de Hanze.

Tijdens de *Expeditie Hanze* maakten leerlingen vanuit de Oude Mariakerk kennis met het rijke Hanzeverleden van Deventer. Na het bezoek aan de Hanze Experience ontdekten ze dat de middeleeuwen in Deventer nog altijd voelbaar zijn. Met (inter)actieve opdrachten gingen ze zelf aan de slag en kwam de Hanzetijd weer tot leven.

Speciaal voor het Hanzejaar werden twee lespakketten ontwikkeld voor het primair en voortgezet onderwijs. De lessen werden gegeven door een van de museumdocenten die speciaal voor het themajaar zijn aangetrokken.

Expeditie Hanze: PO groep 7-8 / VO klas 1-2

De leerlingen startten met de virtuele Hanze Experience in de Oude Mariakerk en kregen vervolgens een interactieve rondleiding door de stad onder begeleiding van een museumdocent, waarbij ze een aantal opdrachten uitvoerden. Geïnspireerd door de Hanze Experience en de rondleiding ontwierpen ze tenslotte in het makerslab van de Bibliotheek zelf een logo voor de Hanze. Het mooiste ontwerp werd gelaserd in hout en tentoongesteld.

Expeditie Hanze: VO klas 5-6

Eindexamenleerlingen keken als huiswerkopdracht vooraf een aansprekende en leerzame video over het middeleeuws erfgoed in Deventer. Na een voorbereidingsles in de eigen klas volgde een inspirerend bezoek aan Deventer. De leerlingen startten met het beleven van de Hanze Experience, gevolgd door een podwalk door middeleeuws Deventer. Vervolgens gingen de

leerlingen in kleinere groepen uiteen en bezochten zelfstandig erfgoedinstellingen die bij hun thema passen. Aan de hand van opdrachten leerden ze over de geschiedenis van Deventer. Het lespakket sloot af met een interactieve digitale les op school waarin de leerlingen hun opgedane kennis toepassen en evalueren.

6.2 Educatief aanbod musea

Uiteraard bleef naast de lesprogramma's in het kader van de Hanze ook het bestaande educatieaanbod vanuit Museum De Waag en het Speelgoedmuseum beschikbaar. Zie <https://museumdewaag.nl/educatie> en <https://hetspeelgoedmuseum.nl/scholen-en-groepen/>.

Met trots blikken we terug op een buitengewoon succesvol educatief programma-aanbod in Deventer. Maar liefst ruim 3.500 leerlingen en studenten, verspreid over 147 groepen, hebben we in het Speelgoedmuseum, Museum De Waag en de Oude Mariakerk mogen verwelkomen!



Schoolklas bij Expeditie Hanze

7 MARKETING & COMMUNICATIE

Deventer Verhaal, Speelgoedmuseum Deventer en Museum De Waag hebben in 2023 een goed jaar gekend. Mooie bezoekersbelevingen en -aantallen in en rondom de musea en positieve publiciteit in landelijke, regionale en lokale media bevestigen dit. Met name de bezoekersaantallen van onze musea vielen gunstiger uit ten opzichte van de landelijke trend dat in verhouding het museumbezoek wat zag teruglopen. De aandacht lag afgelopen jaar op het verbeteren en sterker positioneren van onze primaire merken. Elk merk opereerde onder haar eigen huisstijl en identiteit maar werd verfijnder in de markt gezet. Hoe werd dat gerealiseerd?

7.1 Strategische aanpak

We hanteerden een zogenoemde ‘bottom-up’ aanpak. Deze strategie is erop gericht om per tentoonstelling of evenement te bepalen welke doelgroep(en) je wilt bereiken en welke communicatiestrategie het best aansluit op de betreffende doelgroep. Reden om deze aanpak al enkele jaren, zo ook weer in 2023, te hanteren is het feit dat de stijging van het (online en offline) bereik van de merken Deventer Verhaal, Museum De Waag en Speelgoedmuseum Deventer verder doorzette. De bezoeker wist de musea en onze activiteiten in de gemeente goed te vinden. Voorbeelden hiervan zijn het Middeleeuws Festijn Deventer, de Hanze Experience, een drukbezochte Hanze-tentoonstelling in Museum De Waag en een nog niet eerder vertoond bezoekersrecord in het Speelgoedmuseum.

7.2 Samenwerken

We bleven nader samenwerken met erfgoedpartners uit de stad en andere culturele instellingen in de gemeente Deventer. Zo hebben we succesvolle

samenwerkingen beleefd met Deventer Marketing in het kader van het Hanzejaar in Deventer maar ook met Archeologie Deventer, Bibliotheek Deventer, Etty Hillesum Centrum en Kunstcircuit. Ook met historische verenigingen in onder andere Diepenveen, Bathmen en Okkenbroek hebben we verbindende resultaten geboekt. Zo zijn er verschillende georganiseerde tochten door het buitengebied van de gemeente Deventer gemaakt.

7.3 Merkenstrategie

Deventer Verhaal

Ook in 2023 presenteerde Deventer Verhaal zich als dé erfgoedorganisatie van Deventer en heeft het rijke erfgoed van Deventer aan een zo breed mogelijke doelgroep zichtbaar gemaakt. Daarbij werd nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen binnen en buiten het programma van Museum De Waag en Speelgoedmuseum Deventer gezocht, maar ook met spelers binnen andere programmalijnen zoals educatie en (podium)kunst.

Deventer Verhaal richtte zich op (oud)inwoners van de gemeente, cultuurhistorisch geïnteresseerden en niet-geïnteresseerden, toeristen, scholieren, families en dorps- en wijkbewoners. De organisatie zet deze lijn in 2024 voort.

Speelgoedmuseum Deventer

Speelgoedmuseum Deventer nodigt alle leeftijdscategorieën uit tot herinneren, spelen en (her)ontdekken van speelgoed. Het Speelgoedmuseum heeft verrassende en aansprekende presentaties gemaakt waarbij de bezoeker werd meegenomen op reis van vroeger tot nu. Zo zijn er tijdelijke exposities als *Spelen in de jaren '80* en een winterexpositie gelanceerd. Het Speelgoedmuseum is en blijft een interactief museum waarbij kijken, doen, beleven en leren de standaard uitgangsvormen zijn. Dat het Speelgoedmuseum hoog gewaardeerd werd, bleek uit het feit dat we eind december de maar liefst 50.000^e bezoeker feestelijk hebben onthaald!

In de prijzen gevallen

Het Speelgoedmuseum is in 2023 opnieuw uitgeroepen tot 'kidsproof museum'. Museuminspecteurs tot en met 12 jaar gaven het Speelgoedmuseum gemiddeld een 9,6 voor het bezoek! Een museum krijgt het kidsproof keurmerk op basis van de inbreng van kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar. Het Speelgoedmuseum moest minimaal een 8 scoren om het keurmerk te krijgen.

Het Speelgoedmuseum richtte zich op de incidentele museumbezoeker die kwam voor een familie-uitje met een vleugje nostalgie en de ervaren museumbezoeker die kwam voor een cultureel uitje met veel nostalgie. Daarnaast ontving het Speelgoedmuseum een groot aantal schoolklassen.

Museum De Waag

Museum De Waag is de tentoonstellingsruimte van erfgoedorganisatie Deventer Verhaal. In Museum De Waag werden tentoonstellingen als *Hanzestad Deventer: handelen in Europa* en de verhalententoonstelling *#DeventerVerhalen* gepresenteerd met grotendeels de Deventer collectie als uitgangspunt. Museum De Waag behield de doelstelling om kunst- en cultuurliefhebbers te stimuleren tot (herhaaldelijk) museumbezoek en het verhaal van en over Deventer aan een zo breed mogelijke doelgroep te presenteren.

Museum De Waag focuste zich met name op inwoners van de gemeente Deventer en bezoekers die te specificeren waren als de Nederlandse dagje-uit bezoeker van 25 tot 80 jaar, de buitenlandse (voornamelijk Duitse) dagje-uit bezoeker van 25 – 80 jaar en schoolklassen met leerlingen van 12+ jaar. De doelgroepen van Museum De Waag waren ook weer onder te verdelen in de subgroepen nostalgische, cultuurhistorische, toeristische en educatieve bezoeker.

7.4 Sterker positioneren van de kernmerken

Begin 2023 hebben we externe hulp ingeschakeld van een full-service marketingbureau uit Deventer. Met het afronden van analyses op marketing- en communicatiebeleid konden we vanaf het najaar 2023 (de uitrol loopt tot en met tenminste eind 2024) de bevindingen en voorgestelde aanpassingen in beleid in de praktijk doorvoeren en tegelijkertijd toetsen. Het overkoepelende doel hiervan was om uiteindelijk stappen voorwaarts te zetten en zo verder te bouwen aan de publicitaire doorontwikkeling van onze merken.

7.5 Online marketing

Maandelijks mogen we dankzij onze ANBI-status 10.000 dollar aan Google advertentiekosten uitgeven. Eind 2023 zijn, in samenwerking met het full-service marketingbureau uit Deventer, wijzigingen doorgevoerd op SEO en SEA-marketinggebied. Denk hierbij aan onder andere aanscherping van zoek- en trefwoorden met betrekking tot de collectie, tentoonstellingen en activiteiten van Museum De Waag, het Speelgoedmuseum en Deventer Verhaal. Daarnaast breidt ons bereik op social media zich nog steeds fors uit. Vooral het aantal abonnees op het Instagramaccount van Deventer Verhaal, Speelgoedmuseum en Museum De Waag zijn flink gestegen. Wegens tegenvallende interacties en abonnees zijn we bij alle drie hoofdmerken gestopt met activiteiten op X, voorheen Twitter.

Ook het gebruik van e-mailmarketing is doorontwikkeld. De frequentie van de nieuwsbrief is gelijk gebleven, maar het aanmelden voor de nieuwsbrief via elke website is vereenvoudigd. Sindsdien is het aantal aanmeldingen ook gestegen. De look and feels van onze nieuwsbrieven zijn herzien en in huisstijl verbeterd. De merken zijn hierdoor herkenbaarder geworden en beter van elkaar te onderscheiden (en daarmee ook de boodschap naar de bezoeker). Doordat we bleven werken met specifieke doelgroepsegmentaties in de nieuwsbrieven, konden we (potentiële) bezoekers optimaal blijven informeren over onze activiteiten.

Websitebezoeken per jaar	2023
www.deventerverhaal.nl	1.636 **
www.hetspeelgoedmuseum.nl	108.636 *
www.museumdewaag.nl	23.432*

* Uniek paginabezoek en/of landing vanaf een extern platform zoals Google, Yahoo of Facebook

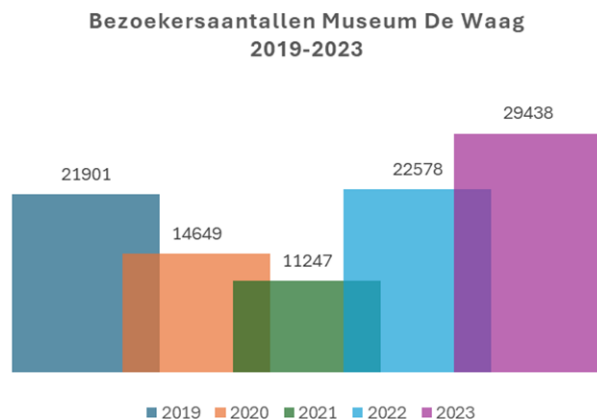
** Aantal ligt lager dan verwachting in verband migratie van nieuwe website en gebruik van andere tools.

Deventer Verhaal presenteert elk jaar een (online) jaaroverzicht met alle hoogtepunten van 2023 via deventerverhaal.nl/jaaroverzicht-2023.

8 PUBLIEK

8.1 Museum De Waag

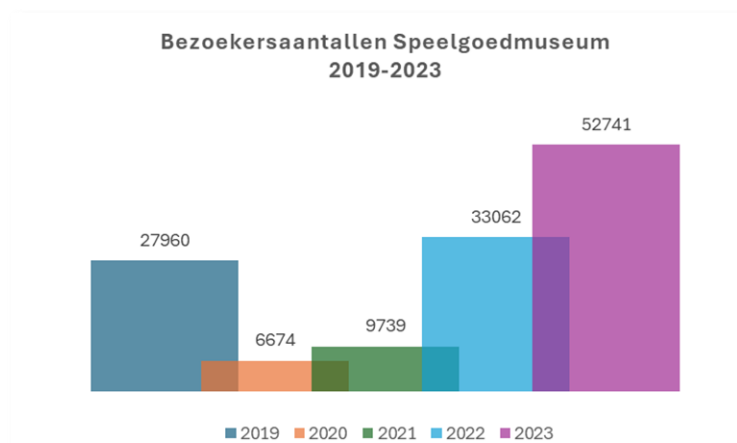
In het jaar 2022 was er al een opgaande trend te zien van het aantal bezoeken aan Museum De Waag. De verwachtingen voor 2023 waren dan ook hoog. Een jaar later kunnen we concluderen dat we ruimschoots aan deze verwachtingen hebben kunnen voldoen. De Hanze tentoonstelling in combinatie met de vaste opstelling trok veel museumbezoekers. Zoveel zelfs dat 2023 een recordjaar is geworden voor Museum De Waag. Uiteindelijk trok het museum maar liefst 29.442 bezoekers!



Ook de speciale acties waren een groot succes: Van 21 februari tot 9 mei 2023 konden bezoekers op dinsdagen gratis naar De Waag. Deze actie trok ruim 1.300 extra belangstellenden. En ook de gratis openstelling van De Waag tijdens Open Monumentendag viel goed bij bezoekers, we ontvingen ruim 1.200 bezoekers verdeeld over twee dagen.

8.2 Speelgoedmuseum Deventer

Museumliefhebbers weten het hele jaar door het Speelgoedmuseum steeds beter te vinden, maar vooral in de schoolvakanties lopen bezoekers het museum plat. Dagen met meer dan 600 bezoekers zijn geen uitzondering meer in het Speelgoedmuseum. De bezoekersaantallen in het Speelgoedmuseum gingen in 2023 dan ook door het dak. Meer dan 50.000 bezoekers, jong en oud, wisten het Speelgoedmuseum te vinden!!



Museumkaart

Het aantal bezoekers dat afgelopen jaar Museum De Waag bezocht met een museumkaart is flink gestegen; van ruim 13.000 in 2022 naar ruim 16.000 bezoekers in 2023. Het percentage bezoekers met een museumkaart ten opzichte van het totaal is licht gestegen, van 61% naar 63%. Daarmee volgt Museum De Waag de landelijke trend en zien we daar ook de hernieuwde populariteit van de museumkaart terug in de bezoekerscijfers.

Ook in het Speelgoedmuseum valt op dat het merendeel van de bezoekers een museumkaart bezit.

8.3 Hanze Experience | Oude Mariakerk

De Hanze Experience in de Mariakerk is de derde pijler geweest van het succesvolle jaar 2023. De Hanze Experience is in 2023 100 dagen open geweest, maar ondanks de beperkte openingstijden zeer goed bezocht. Meer dan 37.000 bezoekers hebben kunnen genieten van de gratis voorstelling.

Inclusief de bezoekers aan de Hanze Experience hebben we in totaal 119.382 geregistreerde bezoekers getrokken. In totaliteit hebben we met onze activiteiten 140.000 bezoekers actief bij het erfgoed van Deventer betrokken. Al met al een topjaar!



Speelgoedmuseum Deventer (foto: Bart Ros)

9 BEDRIJFSVOERING

9.1 Huisvesting

Deventer Verhaal beschikt over twee museumpanden (Brink 47 en Brink 56), twee depotruimtes en een kantoorlocatie (Keizerstraat 33), allen huurpanden. Daarnaast heeft NV Bergkwartier speciaal voor de duur van het Hanzejaar de Oude Mariakerk ter beschikking gesteld aan Deventer Verhaal.

Verkenning dislocatie

In de afgelopen periode is gebleken dat de huidige ruimtes voor tijdelijke exposities in het Speelgoedmuseum en Museum De Waag niet geschikt zijn voor stevige publiekstentoonstellingen. Eveneens liepen we in het Speelgoedmuseum regelmatig tegen de grenzen van ons bereik aan. Publieksactiviteiten en tentoonstellingen op een dislocatie zouden bijvoorbeeld in de zomer publieksstromen beter kunnen spreiden. Ook zouden we in de toekomst mogelijk vaker behoefte aan hebben aan ruimte voor erfgoedmanifestaties als de Hanze Experience. Dit is de reden dat eind 2023 een traject is opgestart om te zoeken naar een externe tentoonstellingsruimte.

Vernieuwing Museum De Waag

Een dislocatie maakt het ook mogelijk om in Museum De Waag een meer integrale en innovatieve presentatie te realiseren. Deventer Verhaal wil de stadscollectie meer gaan combineren met de kwaliteiten van het Waaggebouw en de beleving van de geschiedenis van Deventer. Met behulp van externe deskundigen is in 2023 een start gemaakt met het bedenken van een nieuw museaal concept. Dit traject resulteert in 2024 in een bidbook, waarmee fondsen en partners warm gemaakt worden voor het nieuwe museum. Hopelijk kan de realisatie in de winterperiode 2025-2026 gecombineerd worden met verduurzaming van De Waag.

Verduurzaming De Waag

In het Deventer coalitieakkoord is bepaald dat De Waag met prioriteit verduurzaamd zal worden. Het pand is slecht geïsoleerd en kent een gigantisch energieverbruik. Ook het museale klimaat laat op onderdelen te wensen over. De gemeente Deventer heeft een eerste verkenning verricht naar de mogelijkheden tot verduurzaming. Deventer Verhaal gaat ervan uit dat deze operatie binnen de huidige bestuursperiode wordt afgerond.

9.2 ICT

In 2023 is een traject opgestart om de bestaande ICT-infrastructuur tegen het licht te houden. Doel hiervan was om te onderzoeken of de organisatie op dit gebied nog toekomstbestendig was en op welke gebieden er verbetering mogelijk en/of noodzakelijk was.

Conclusie was dat er op diverse gebieden een moderniseringsslag nodig was om de stabiliteit van het netwerk te verbeteren, storingen te verminderen en om aan de moderne veiligheidseisen te voldoen. Eind 2023 is besloten een aanbesteding te doen voor een IT-partner die ons hierin verder kan helpen. Dit traject wordt begin 2024 uitgevoerd en houdt o.a. een migratie van de mailserver en bedrijfsdata naar een cloudomgeving in. Hiermee verwachten we een behoorlijke efficiëntieslag te kunnen maken.

10 PERSONEEL

10.1 Formatie

De vaste formatie is in 2023 ten opzichte van eind vorig jaar met 1,15 fte afgenomen. Dit is met name te wijten aan verloop binnen de kantoorfuncties: In 2023 hebben twee projectleiders als ook de coördinator educatie afscheid genomen van de organisatie. Van de ontstane vacatures is er één in 2023 weer ingevuld (eventmanager) en één pas in 2024. Er is besloten de functie van coördinator educatie (voorlopig) niet in te vullen. De taken behorende bij deze functie zijn elders binnen de organisatie belegd dan wel extern uitbesteed.

Werkzame personen in fte	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Personeel werkzaam op kantoor	7,72	9,22	8,22
Personeel werkzaam in de musea	5,36	6,22	6,07
Totaal	13,08	15,44	14,29

Ondanks het onderscheid dat in bovenstaande tabel is gemaakt tussen kantoor- en museumfuncties, geldt voor alle personeel dat zij werkzaamheden verrichten voor zowel het Speelgoedmuseum als voor Museum De Waag en Deventer Verhaal.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim van de vaste medewerkers in 2023 was 1,6%.

10.2 Vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is ook in 2023 weer onmisbaar gebleken. Zonder hun inzet binnen en buiten onze musea was het niet mogelijk geweest om zo'n mooi en succesvol jaar te hebben. Vrijwilligers zetten zich in op diverse gebieden:

Educatie en rondleidingen

De educatievrijwilligers en rondleiders hebben een cruciale rol gespeeld in het overbrengen van kennis over het erfgoed van Deventer in Museum De Waag en het Speelgoedmuseum. Door hun toewijding hebben duizenden scholieren en honderden bezoekers de kans gekregen om te leren over de rijke geschiedenis van Deventer.

Activiteiten en evenementen

Ook voor speciale evenementen zoals Open Monumentendag, openingen van tentoonstellingen en activiteiten in het Speelgoedmuseum hebben verscheidene vrijwilligers zich ingezet.

Hanzejaar

Bij de verschillende onderdelen van het Hanzejaar waren eveneens veel vrijwilligers betrokken: Zo figureerden zij bijvoorbeeld in de filmpjes van de Hanze Experience en namen de vrijwilligers de publieksbegeleiding op zich bij de Hanze Experience.

#DeventerVerhalen

Meerdere betrokken vrijwilligers hebben prachtige verhalen opgehaald en vastgelegd voor het #DeventerVerhalen project.

Eind 2023 waren er in totaal circa 50 vrijwilligers verbonden aan de organisatie.

Stages

In 2023 hebben we weer een aantal scholieren een leuke (maatschappelijke) stageplek kunnen bieden en hun ervaring laten opdoen met het begeleiden van bezoekers.

Externe inhuur

Ter ondersteuning van diverse projecten trekt Deventer Verhaal regelmatig externe deskundigen aan. Dit gaat onder meer om educatieve expertise, het opstellen van een nieuw museaal concept voor Museum De Waag en de realisatie van een kunsttentoonstelling in de Bergkerk in 2024.

Opleidingen en trainingen

In 2023 heeft er scholing plaatsgevonden op diverse gebieden. Zo heeft er BHV-herhalingscursus plaatsgevonden voor een twaalfstal medewerkers. Hebben twee medewerkers een specialisatiecursus m.b.t. collectie (schoonmaak) gevolgd. Is door de medewerker PR & Communicatie een cursus creatief en doelgericht schrijven gevolgd en hebben twee stafleden een cursus m.b.t. salarisverwerking gevolgd.

Functionerings- en beoordelingsgesprekken

In 2023 hebben alle betaalde medewerkers een functioneringsgesprek gevoerd met de direct leidinggevende. Voor optimalisatie van het

functioneren van het team is een externe HR-adviseur aangetrokken.

Sociale veiligheid

In 2023 is in het kader van het optimaliseren van de sociale veiligheid een externe vertrouwenspersoon aangesteld.

CAO

Deventer Verhaal volgt de Museum CAO. Zaken die niet in de CAO zijn geregeld, zijn vastgelegd in het personeelsreglement en/of het vrijwilligersbeleid.



Vrijwilligers achter de infokraam tijdens Open Monumentendag Deventer

11 Financiën

11.1 Resultaten

Exploitatieoverzicht 2023

Winst & Verlies	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Jaarplan 2023	Delta voorlopige cijfers 2023 versus vorig jaar	Delta realisatie versus jaarplan 2023	Jaarplan 2024
Baten						
Eigen Inkomsten						
Sponsoring	17.835	27.100	2.500	9.265	24.600	2.500
commerciële exploitatie	69.583	65.554	52.934	-4.029	12.620	54.137
entreegelden Museum De Waag	124.544	136.659	99.182	12.116	37.477	166.000
entreegelden Speelgoedmuseum	139.220	211.708	114.860	72.488	96.848	135.863
projectsubsidies	96.699	202.633	264.500	105.934	-61.867	205.350
Totaal Eigen Inkomsten	447.881	643.654	533.976	195.773	109.678	563.850
Subsidie gemeente Deventer						
algemene subsidie Deventer Verhaal	1.200.649	1.266.684	1.266.684	66.035	-	1.370.552
algemene subsidie Deventer Verhaal (SMD)	310.503	325.381	325.381	14.878	-	352.062
Totaal Subsidie gemeente Deventer	1.511.152	1.592.065	1.592.065	80.913	-	1.722.614
Subsidie Rijksoverheid	60.000	-	-	-60.000	-	-
Totaal Baten	2.019.033	2.235.719	2.126.041	216.686	109.678	2.286.464
Bijzondere Baten/Lasten						
Bijzondere Baten/Lasten	-190.726	-117.506	50.000	73.220	-167.506	50.000
Totaal Bijzondere Baten/Lasten	-190.726	-117.506	50.000	73.220	-167.506	50.000
Lasten						
Huisvestingskosten	-457.727	-474.982	-561.137	-17.255	86.155	-525.000
Organisatiekosten	-53.655	-65.702	-66.899	-12.047	1.197	-70.244
Afschrijvingskosten	-6.706	-2.918	-12.500	3.788	9.582	-10.000
Personeelslasten	-832.704	-987.836	-1.017.385	-155.132	29.549	-1.129.830
Presentatiekosten / kosten programma	-464.688	-598.216	-548.230	-133.528	-49.986	-601.750
Totaal Lasten	-1.815.480	-2.129.654	-2.206.152	-314.174	76.498	-2.336.824
Financiële baten/lasten	-4.351	-274	-2.000	4.077	1.726	-4.500
Eindtotaal	8.476	-11.716	-32.111	-20.192	20.395	-4.860

11.2 Toelichting op de cijfers

Algemeen

De stichting sluit het boekjaar 2023 af met een negatief saldo van 12K (na resultaatbestemming). Met een record aantal bezoekers zijn de eigen inkomsten beduidend hoger dan begroot en dan vorig jaar en zijn we in staat geld op zij te zetten voor geplande projecten.

Zo staat 2024 in het teken van de expositie in de Bergkerk *Nederland in 150 landschappen* en in 2025-2026 de vernieuwing van De Waag: projecten die in financieel opzicht onze reguliere exploitatie overstijgen.

In 2023 zijn ten opzichte van vorig jaar meer kosten/opbrengsten gerealiseerd die verband houden met activiteiten in het kader van het Hanzejaar. De eerder getroffen reservering ad 50K die hiervoor was bestemd, is dit boekjaar ten gunste van de exploitatie geboekt.

Ten behoeve van vernieuwing van Museum De Waag is 175K opzij gezet. In 2023 zijn hiervoor al 8,9K aan voorbereidingskosten uitgegeven. Daarmee is de reserve gegroeid naar 341K. Ons streven is om straks over 400K te kunnen beschikken.

De vernieuwing van De Waag staat gepland voor 2025-2026: Het plan is om de expositieruimte op de begane grond integraal onderdeel te laten uitmaken van de vaste museale opstelling. Mede hierdoor zijn de mogelijkheden om in het museum wisselende tentoonstellingen te houden beperkter. Daarmee groeit de behoefte aan een externe tentoonstellingsruimte (zie ook par. 9.1). Een verkenning naar een passende oplossing hiervoor is opgestart en er hebben al oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Duidelijk is dat daarbij de inrichting van een mogelijke dependance een investering van onze kant gaat vergen om de locatie aan minimale

museale eisen te laten voldoen. Binnen onze mogelijkheden hebben we dit jaar voor deze behoefte niet kunnen reserveren.

Naast de reserveringen zoals hiervoor geschetst en a) de 1K onttrekking aan de bestemmingsreserve ten behoeve van vrijwilligerswerk en b) de omzetting van giften ten gunste van fondsen ad 2,5K (het *fonds 17^e eeuwse Deventer kunst* en het *Breenbergh fonds*) komen per saldo de bijzondere baten en lasten uit op 118K.

Aankopen in 2023

In 2023 zijn de objecten zoals beschreven in paragraaf 3.3 aangekocht. Deze aanschaffingen zijn gefinancierd uit de reserve museumaankopen. Met deze aanwinsten is de eerder overgedragen reserve van de gemeente nagenoeg besteed. Aankopen ten behoeve van de collectie Knecht-Drenth worden verrekend met de gemeente.

Ontwikkeling van de exploitatie

De exploitatie van 2023 vertoont een vertekening: Door de activiteiten in het kader van het Hanzejaar geven baten en lasten een ander beeld. Het resultaat voor bestemming over 2023 bedraagt 106K. We hebben geld opzij gezet voor de toekomst en de algemene reserve is op het niveau van >10% van de jaaromzet.

Meer baten dan begroot ad 110K en meer dan vorig jaar ad 217K

Met een record aantal bezoekers is de omzet in de beide musea in 2023 aanjager voor een overschot op de exploitatierekening. Er is voor 88K meer omzet gegenereerd dan in 2022 en voor 138K meer dan begroot. Ook is in 2023 89K meer aan projectsubsidies (Hanzejaar) gerealiseerd dan in 2022 en 62K minder dan begroot. Gaandeweg is de projectbegroting voor het Hanzejaar bijgesteld.



Minder personeelslasten dan begroot ad 30K maar meer dan vorig jaar ad 155K

Met name de nieuwe CAO vanaf 1 januari 2023 is debet aan de hogere personeelskosten ten opzichte van vorig jaar. Gemiddeld gaat het om een loonstijging van 10%: 5% per 1 januari 2023, een nominale salarisverhoging van € 100,00 per maand en de jaarlijkse periodieke CAO-aanpassing per 1 januari van gemiddeld ca. 2,5%. Daarnaast zijn in 2023 meer kosten gemaakt voor: a) uitbreiding van de formatie ten behoeve van educatie, b) inzet van locatiepersoneel en c) overige personeelskosten. Ten behoeve van jubilea is aan de voorziening gedoteerd en in 2023 is het nieuwe personeelsreglement van kracht met daarin o.a. de mogelijkheid voor het declareren van een deel van de gemaakte kosten voor de aanschaf van een fiets. Verder zijn er in 2023 kosten gemaakt voor advies (vertrouwenspersoon/hrm).

Ondanks de hogere loonkosten als gevolg van meer loonsverhoging dan geraamd, ad 22K, is door personeelwisselingen minder aan personeelskosten besteed dan begroot. Er zijn minder kosten gemaakt als gevolg van het vertrek van twee projectleiders en het later opnieuw invullen van de ontstane vacatures. Resultaat is dat voor de staf in 2023 voor 45K minder dan geraamd is besteed. De directe personeelskosten met betrekking tot beide musea zijn per saldo 30K lager dan geraamd. In 2023 hebben we kosten voor opvang van ziekte weten te minimaliseren. Wel zijn er meer kosten gemaakt dan begroot voor jubilea (dotatie aan de voorziening), voor advies en t.b.v. het nieuwe personeelsreglement.

Minder huisvestingskosten dan begroot ad 86k maar meer dan vorig jaar ad 17K

In 2023 zijn in tegenstelling tot wat we eind 2022 konden vermoeden, de energieprijzen gedaald en zijn we 67K lager uitgekomen dan begroot. Met uitzondering van de huur (indexering) zijn ook de andere kostensoorten lager uitgevallen dan geraamd.

Ten opzichte van 2022 zijn de energiekosten 14K lager. Als gevolg van indexeringen zijn de huurkosten 20K en schoonmaakkosten 2K meer.

Daarnaast is voor onderhoud, beveiliging en overige onderhoudskosten 9K meer in 2023 uitgegeven dan in 2022.

Meer kosten voor het programma dan begroot ad 50K en meer dan vorig jaar ad 134K

Overeenkomstig de activiteiten zijn de kosten voor het programma beduidend hoger dan begroot en dan vorig jaar. Zoals eerder vermeld is in het kader van het Hanzejaar 358K besteed in drie deelprojecten: de Hanze Experience, het Middeleeuws Festijn en de Hanze tentoonstelling in Museum De Waag. Er zijn in 2023 reeds 34K aan voorbereidingskosten gemaakt voor de tentoonstelling in de Bergkerk en 8K ten behoeve van de vernieuwing van Museum De Waag. Dit zijn projecten die niet zijn meegenomen in de begroting. Daarnaast is voor 18K meer dan begroot aangewend ten behoeve van het Speelgoedmuseum. Kosten gemaakt in het kader van het bezoekersrecord dit jaar.

Voor 2023 was 332K aan eigen middelen begroot ten behoeve van het programma. Mede door extra, dedicated inkomsten, is per saldo voor 314K aan eigen middelen besteed ten behoeve van het programma.

Verwachtingen voor 2024

Met het resultaat van 2023 is opnieuw een verbetering van de financiële positie gerealiseerd. Met name met de tentoonstelling in de Bergkerk in 2024 gaan we onze grenzen verleggen. In de uitvoering bestaat een groter risico en zijn we kwetsbaarder en bij tegenvallers zullen we onze buffers moeten aanspreken. Maar we gaan op zoek naar kansen voor de toekomst. Deze tentoonstelling is straks voor museumkaarthouders 'gratis' toegankelijk.

De afgelopen jaren hebben we goed geanticipeerd op invloeden van buitenaf en hebben we gespaard voor later. Als de bezoekersaantallen ook dit jaar doorzetten en daarnaast de tentoonstelling in de Bergkerk mogelijk gaat zorgen voor extra bezoekers aan Museum De Waag, verwachten wij ook bij tegenvallers de positieve lijn te kunnen doorzetten in 2024.

Conclusie P&L

De ontwikkeling van de exploitatie is gedurende 2023 voorspoedig verlopen. Het programma in het kader van het Hanzejaar is erg positief ontvangen en we hebben duidelijk progressie gemaakt in onze ontwikkeling. Daarmee kunnen we vol trots terugblikken op de aantallen bezoekers en zijn we ook in financieel opzicht klaar voor de volgende uitdaging.

Stichting Deventer Verhaal

Keizerstraat 33 | 7411 HD Deventer
0570 – 855 950 | info@deventerverhaal.nl
deventerverhaal.nl

